

[Thorndahl]

så helt uden forhåndsmæssig politisk godkendelse.

Hovedstadsrådets opgaver består først og fremmest af overordnet fysisk planlægning samt drift af Hovedstadsområdets Trafikskab. Man kunne godt forestille sig, at det politiske krav, der i sin tid førte til dannelse af hovedstadsrådet, først og fremmest skyldes det daværende personale i egnsplanrådet, der ønskede at bevare deres opgaver og deres beskæftigelse, hvad der ud fra rent menneskelige betragtninger også er forståeligt, men af hensyn til den fysiske planlægning findes der ingen reel begrundelse for at etablere hovedstadsrådet. Finn Jørgensen, der er formand for hovedstadsrådets vigtigste planlægningsudvalg, miljøbeskyttelsesudvalget, siger også direkte:

»Vi« – altså hovedstadsrådet – »er fuldkommen overflødige.«

Det koordinationshensyn, som fra nogle ordføreres side er anført som begrundelse for hovedstadsrådet, kunne sagtens tages af miljøministeren efter loven om lands- og regionplanlægning, og for sektorlovgivningen gælder tilsvarende, at ressortministerens godkendelse skal forelægges for samtlige væsentlige hovedstadsrådsplaner. Man opnår derfor simpelt hen intet ved at filtrere planlægningen gennem hovedstadsrådet. Den eneste virkning er, at hovedstadsrådet gør det langsommere og dyrere.

Om det multikommunale foretagende Hovedstadsområdets Trafikskab gælder, at denne virksomhed ikke i sig selv begrunder dannelse af et hovedstadsråd. Derimod er der meget, der taler for, at foretagendet under hovedstadsrådets ledelse har udviklet sig til en tung, bureaukratisk, menneskefjendsk gigantvirksomhed; det må i hvert fald være den mest plausible forklaring på, at vi, til trods for at vi i disse år har en rekordhøj arbejdsløshed, kan konstatere, at der er i hundredvis af ubesatte chaufførstillinger inden for HTs område.

Jeg håber derfor, at vi gennem et grundigt udvalgsarbejde kan få overbevist et flertal i udvalget om, at det ville være i fællesskabets og samfundets interesse at få fjernet dette overflødige foretagende.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ændrede principper for tildeling af egnsudviklingsstøtte [af Bolvig (RV) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 72. Fremsat 7/2 79).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Jeg vil gerne indlede med at sige, at jeg sympatiserer med de intentioner, der ligger til grund for det forslag til folketingsbeslutning, som vi nu skal behandle. Efter at jeg har overvejet de enkelte elementer i forslaget, er jeg dog kommet til det resultat, at der ikke på baggrund heraf kan siges at være noget reelt behov for at ændre egnsudviklingsloven, idet de principper, man efterlyser, allerede i rimelig grad må siges at indgå i overvejelserne ved lovens administration på grundlag af den gældende lov.

Til belysning heraf vil jeg gerne gøre nogle bemærkninger til de enkelte punkter i forslaget.

En graduering af støttesatserne er allerede gennemført ved opdelingen af egnsudviklingsområderne i generelle og specielle udviklingsområder, hvor støttemulighederne er af forskellig styrke. Må jeg tilføje, at bistand efter egnsudviklingsloven ikke ydes på grundlag af skematiske regler: afgørelsen af, om finansieringsbistand kan bevilges, træffes i hvert enkelt tilfælde på basis af det forelagte projekt, dets egnsudviklingsmæssige effekt, virksomhedens levedygtighed og rentabilitet samt den risiko for statskassen, det vil være

[Handelsministeren]

rimeligt at acceptere i forhold til projektets karakter.

I grundlaget for bedømmelsen af et projekts egnsudviklingsmæssige effekt indgår en vurdering af behovet for erhvervsmæssig udvikling på det sted, hvor projektet tænkes virkeliggjort. Egsudviklingsrådet har til stighed fulgt en særlig liberal bevillingspraksis over for projekter for områder med en særlig udtalt mangel på erhvervsmæssig udvikling, og der er da også blevet ydet egnsudviklingsbistand til mindre bysamfund, når rimeligt begrundede ønsker herom er fremkommet. Alene fra egnsudviklingsrådets seneste årsberetninger kan eksempelvis nævnes Ålbæk, Frøstrup, Fjerritslev, Bording, Vildbjerg, Tranebjerg og Sønder Saltum.

Endvidere må jeg for god ordens skyld pege på, at en opdeling i små områder på grundlag af de i forslaget skitserede faktorer ikke vil være mulig, da der for flere af disse indikatorer ikke foreligger statistiske oplysninger for de små geografiske enheder.

En vis koncentration i erhvervsudviklingen falder i tråd med lands- og regionplanmæssige synspunkter; jeg kan bl. a. henvise til miljøministerens redegørelse om landsplanlægningen i 1977. Det forekommer mig derfor nok lidt betænkeligt at nedsætte niveauet for støtte til projekter i de større bysamfund, hvilket ville være en forudsætning for en yderligere graduering, idet de inden for EF gældende maksimumgrænser for den støtte, der kan ydes her i landet – det er 20 og 25 pct.s nettoværdi efter skat – er til hinder for, at de eksisterende støttesatser kan forhøjes. En graduering af selve støttesatserne ville således ikke medføre, at de mindste bysamfund eller særlig vanskeligt stillede områder kunne få en større nettostøtte, men alene at vi måtte nedsætte støtten i de øvrige egnsudviklingsområder og derved totalt forringe egnsudviklingsbistanden, hvilket næppe har været forslagsstillernes hensigt.

Jeg skal i denne forbindelse erindre om, at det i høj grad er efter dansk ønske, at EF har maksimeret egnsudviklingsstøtten for at forhindre et uheldigt subsidiekapløb mellem landene.

I miljøministerens landsplanredgørelse siges det bl. a.:

»Egsudviklingsstøtten har i snart 20 år spillet en betydelig rolle i bestræbelserne for at fremme en ligelig udvikling i landet. Der

vil i fremtiden ske en samordning af egnsudviklingsstøtten med regionplanlægningen i egnsudviklingsområder, som vil betyde en væsentlig styrkelse af dens virkning. Det vil herved blive muligt at give støtten i de områder, som efter regionplanerne skal have erhvervstilvækst, og det vil desuden medvirke til at fremme gennemførelsen af regionplanerne.«

Orienterende drøftelser mellem egnsudviklingsmyndighederne og de amtskommuner, som falder inden for egnsudviklingsområderne, er i øvrigt allerede indledt, og egnsudviklingsrådet er indstillet på, når der – formentlig i 1980 eller 1981 – foreligger godkendte regionplaner, at tage spørgsmålet om afgrænsningen af egnsudviklingsområderne, der blev revideret 1. januar 1978, op til fornyet overvejelse, bl. a. for at sikre, at den forudsatte samordning mellem lands- og regionplanlægningen kan realiseres. Allerede nu at foretage en ny revision ville det således også af den grund være vanskeligt at finde nogen saglig begrundelse for. Det samme gælder tanken om formelt at foretage yderligere opdelinger af et trods alt så begrænset landområde som vort.

Det er vel også værd at notere sig, at egnsudviklingsrådet hidtil i næsten alle tilfælde har kunnet acceptere de lokaliteter, som de ansøgte virksomheder selv har valgt som egnede placeringer. Når de støttede virksomheder, således som tilfældet har været, fortrinsvis har valgt at placere sig i egnsudviklingsområdernes større og mellemstore bysamfund, skyldes det derfor ikke påvirkning fra egnsudviklingsmyndighedernes side, men er et resultat af virksomhedernes egen afvejning af fordele og ulemper ved de forskellige lokaliseringsmuligheder.

At lokaliseringsovervejelserne kun forholdsvis sjældent har ført til etableringer i de helt små bysamfund, må utvivlsomt skyldes, at virksomhederne har anset de noget større byer med deres mere varierede arbejdsmarked, differentierede erhvervsliv og udbud af forskellige faciliteter for bedre egnede som hjemsted for erhvervsmæssig udfoldelse.

Jeg vil gerne samtidig erindre om, at der overalt i landet til mindre projekter kan ydes lån i henhold til lov om lån til håndværk og mindre industri, som netop tager sigte på virksomheder, der er specielt egnede for de mindre bysamfund, som let kan blive for

[Handelsministeren]

stærkt dominerede og afhængige af en enkelt større virksomhed.

Det er sikkert også i de fleste tilfælde mindre virksomheder, de små samfund er interesserede i. Til gengæld må de også være opmærksom på, at sådanne virksomheder ofte vil have en tendens til at vokse sig større og dermed måske ikke længere vil passe så godt ind i landsbymiljøet.

Til slut skal jeg blot tilføje, at de problemer, der knytter sig til landsbysamfundenes fremtid, ikke synes at gøre sig gældende specielt i egnsudviklingsområder, men snarere er et landsomfattende anliggende.

Miljøministeren har i 1978 nedsat en kommission, der skal undersøge landsbysamfundenes problemer. Eventuelle forholdsregler til gunst for disse, som næppe kan omfatte egnsudviklingsområderne alene, bør derfor overvejes nærmere i lyset af de konklusioner, som dette kommissionsarbejde fører til.

Sammenfattende må jeg altså være af den opfattelse, at de formål, forslaget tager sigte på, allerede er tilgodeset i det omfang, det er ønskeligt for så vidt egnsudviklingslovens område angår. Hvad regionplanmæssige hensyn og de særlige problemer for landsbysamfund angår, er der altså aktive overvejelser i gang. Jeg ser på den baggrund ikke noget aktuelt behov fra folketingets side for at træffe beslutning om at ændre principperne for den gældende egnsudviklingslov.

Westh (S):

Forslaget er en genfremsættelse af et forslag fra sidste år, dog således at punktet om industrihuse er faldet ud, og det forstår vi egentlig godt, da den saglige begrundelse herfor ikke var særlig god.

Hvad angår spørgsmålet om ændrede principper for tildeling af egnsudviklingsstøtte, er vores holdning den samme som i fjor. Vi er ikke helt sikre på, at det radikale venstre har ret i sin kritik af den nuværende lov og af administrationen af denne. Men vi vil selvfølgelig gerne i udvalget drøfte problemerne og se på mulighederne for at gøre loven bedre, end den allerede er. Men jeg vil gerne sige, at vi finder, at det radikale forslag virker meget administrativt besværligt, og jeg tvivler på, at det i det hele taget vil kunne praktiseres.

Vi skulle måske hellere overveje at ændre grænserne for de områder, hvor loven virker, lidt oftere, end vi tidligere har gjort. Jeg finder, at der i forbindelse med regionplanerne, når de er vedtaget, kunne være en fornuftig lejlighed til at tage dette spørgsmål op, men som sagt vil vi gerne drøfte sagen videre i udvalget.

H. C. Hansen (FP):

Egnsudviklingsstøtten bør fjernes totalt. Da egnsudviklingsstøtten i 1958 blev påbegyndt, var det en kendsgerning, at dele af landet havde arbejdsløshedsøer, mens der var mangel på arbejdskraft andre steder. I dag er problematikken imidlertid ganske anderledes, idet arbejdsløshedsproblemet eksisterer alle vegne.

Egnsudviklingsstøtten er efter fremskridtspartiets mening konkurrenceforvridende og er direkte blevet misbrugt; her kan således nævnes fabrikken på Lolland ved navn Balling-Engelsen. Egnsudviklingsstøtten betyder, at veldrevne firmaer via deres skatter skal medvirke til at aflevere dele af deres overskud til andre firmaer, så disse kan få deres likviditetsproblemer løst. I visse tilfælde, som f. eks. Balling-Engelsen, har egnsudviklingsstøtten direkte medvirket til, at veldrevne firmaer har måttet lukke.

Det, erhvervslivet har brug for, er ikke støtte. Det, erhvervslivet har brug for, er skattelettelse i forbindelse med store besparelser på statsbudgettet og en forenkling af den lovgivning for erhvervslivet, som er alt for indviklet, uoverskuelig og tidrøvende, ja, efter mit partis mening direkte skadelig.

Vi har ingen som helst tillid til, at småændringer kan standse denne konkurrenceforvridende og skadelige lovgivning.

Kjelgaard (KF):

Vi har i erhvervsudvalget ved tidligere lejligheder diskuteret principper i egnsudviklingsloven og så sent som sidste år haft den daværende handelsminister i samråd om sagen. Dengang blev grænserne for egnsudviklingsområderne ændret: visse egne, der indtil da blev betragtet som egnsudviklingsområder, gled ud, og nye områder, der i mellemtiden var saktet agterud udviklingsmæssigt, kom til. Det var den daværende handelsministers afgørelse oven på en grundig analyse

[Kjølgaard]

af forholdene, og det kom ved den lejlighed tydeligt frem, at kriterierne for egnsudvikling ikke har så forfærdelig meget med de sociale aspekter, der er anført i beslutningsforslag nr. B 72, at gøre, men dog noget.

De retningslinjer, egnsudviklingsdirektora-tet arbejder efter, har stort set fungeret ud-mærket, og ordningen bliver temmelig håbløs at administrere, hvis der nu skal lægges hovedvægt på en række delvis nye kriterier, inden den sidste ændring har fået lov at fun-gere i et år.

Jeg er ikke overbevist om, at netop ar-bejdsløshedsprocenter eller eksisterende ser-vice-niveau eller transport til og fra arbejdet er en rigtig faktor. Der er områder i landet, hvor de arbejdsløse næsten er lønførende, og det kan da ikke være de radikales mening, at egnsudviklingsstøtte også skal bruges til at opbygge et måske lavt kommunalt serviceni-veau eller bruges til at udbygge den kollekti-ve trafik.

I det konservative folkeparti er vi af den opfattelse, at de anførte kriterier for ændring af egnsudviklingsloven ikke er de eneste rig-tige, og at den måde, nogle af dem allerede er indbygget i systemet på, egentlig er til-strækkelig. Vi tror som anført også af han-delsministeren, at en yderligere stramning af de anførte hensyn vil vanskeliggøre og for-sinke en fornuftig administration af egnsud-viklingsloven, men vi vil gerne se nærmere på problemstillingen i udvalget.

Therkel Christensen (CD):

Det foreliggende forslag fra de radikale medlemmer af tinget er stort set identisk med et forslag fra samme parti, der blev fremsat den 25. januar 1978. Man havde dengang kædet dette sammen med forslaget om støtte til iværksættere – godt nok i en anden form end det, vi senere skal behandle, men i hvert fald noget lignende.

Centrum-demokraterne ser positivt på in-tentionerne i beslutningsforslaget og vil gerne være med til at overveje en revision af egns-udviklingsloven. Men vi mener også, der kunne være god grund til at se nærmere på by- og landzoneloven og især amternes ofte alt for restriktive administration af denne. Det nytter jo ikke, at vi her i folketinget ved-tager love om egnsudviklingsstøtte, støtte til produktudvikling, støtte til igangsættere etc.,

hvis virkningen af disse om ikke elimineres, så i hvert fald vanskeliggøres af alt for re-striktive love på andre områder. Jeg tænker i den forbindelse også på hele miljølovgiv-ningskomplekset, hvor vi må bestræbe os på at være nøjagtig lige så erhvervsvenlige, som det er muligt, uden at det går ud over sikker-hed, sundhed eller naturværdier.

Med det, jeg her har sagt, in mente kan de radikale altså regne med CDs positive ind-stilling til forslaget.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Da SFs ordfører på området desværre ikke kan være til stede, skal jeg sige et par ord om dette forslag.

SF vil gerne drøfte muligheden for, at små landsbysamfund hjælpes til at bestå bl.a. via egnsudviklingsstøtten. Samtidig er der dog andre principper, som vi også gerne vil se på i udvalget, men vi ser altså positivt på dette forslag.

Når jeg taler om, at der er andre princip-per, vi gerne vil se på, er det ikke mindst på baggrund af de virkninger, som vel mildt sagt kan kaldes lidt uhensigtsmæssige, og som vi har set i en egnsudviklingssag her for ganske nylig, og det er nok vigtigt, at vi kan få en diskussion af, om principperne i det hele taget nu også er, som de skal være.

Vi kan tilsige forslaget en god udvalgsbe-handling; vi ser meget gerne på det.

Jørgen Jensen (DKP):

Også kommunisterne erkender, at der er problemer i egnsudviklingsstøtten, også de problemer, der er peget på her, og vil også gerne i udvalget se på det, men vi er af den opfattelse, at der er andre problemer i egns-udviklingsstøtten, som først skal løses, hvis vi skal kunne støtte dette forslag.

Hvorledes kapitaliseres den støtte, der gi-ves til virksomhederne? Her er der tale om, at man vil give yderligere støtte. Og hvorle-des virker den kontrol, vi har? Der har jo været nogle uhyggelige eksempler, f. eks. har vi i den allerseneeste tid set, hvordan Thrige-Titan-afdelingen i Ålborg blev opkøbt af et svensk firma. Det er en af de virksomheder, som har fået mest egnsudviklingsstøtte, og det ville selvfølgelig være en betingelse for, at man fortsat kunne give støtte, at vi også vidste noget om, hvad der er sket med de

[Jørgen Jensen]

penge. I den tid virksomheden har fået støtte, har der i allerhøjeste grad været tendenser til, at det ikke har virket fremmende for at give mere beskæftigelse i området, beskæftigelsen har tværtimod været faldende. Det er også en kendsgerning, at der har været tendenser til også at forsøge at fjerne noget af den egnsudviklingsstøtte, der blev givet til Ålborgområdet og Odenseområdet.

Så længe kontrollen er så lemfædig, og så længe der er eksempler som det, vi så for nylig, hvor et trykkeri, der flytter ned til Lolland alene for at få billig arbejdskraft, derved skaber mere arbejdsløshed, så længe er vi mere indstillet på at kigge på loven og finde frem til foranstaltninger, der sikrer, at de penge, der gives, fortsat er under kontrol og står som samfundets ejendom i virksomhederne, fremfor at give yderligere støtte. Men vi vil se på forslaget i udvalget.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg skal straks sige, at kristeligt folkeparti er positivt indstillet over for forslaget ikke mindst set på den baggrund, at vi mener, det er nødvendigt med visse mellemrum at tage egnsudviklingsstøtten op til revision. Det er rigtigt, som det er sagt, at vi har haft det i erhvervsudvalget, men vi ved, at udviklingen sker hurtigt, så jeg mener nok, der kan være grund til at se på nogle af de ting.

Det er også værd at lægge mærke til de eksempler, der i forslaget er givet på ting, som det kan være nødvendigt at se på.

Jeg var også meget glad for, at den socialdemokratiske ordfører talte noget om ændrede grænser, for det er et af de problemer, som vi i hvert fald er meget interesseret i, så det kunne jo godt være, vi kunne opnå noget positivt med dette forslag. Vi håber på en god udvalgsbehandling.

Alfred Hansen (DR):

For ca. et års tid siden fik virksomheden Thrige-Titan i Kolding egnsudviklingsstøtte til at flytte til Limfjordsområdet. Arbejdsløsheden i Kolding var dengang godt 12 pct. Arbejdsløsheden i Limfjordsområdet var ca. 7 pct., altså et eksempel på, hvordan en erhvervsvirksomhed får statstilskud for at flytte sin virksomhed fra et område med stor arbejdsløshed til et område med mindre arbejdsløshed.

Der er jo desværre arbejdsløshed over hele landet, og arbejdsløsheden rammer ikke med lige stor vægt i alle egne, men den rammer alle egne af landet. Derfor kan man sætte spørgsmålstegn ved, i hvor høj grad man overhovedet bør opretholde en sådan ordning. Hvis det var sådan, at kun ganske få dele af landet var ramt af arbejdsløshed, kunne man måske med fordel animere virksomheder til at flytte derhen, men der er jo arbejdsløshed alle steder.

Egnsudviklingsstøtten forvrider efter retsforbundets mening konkurrenceevnen, og vi mener også, at den forhindrer en naturlig strukturtilpasning. Egnsudviklingsstøtten flytter arbejdsløsheden og virker kun som erhvervstilskud uden at skabe så meget som én eneste ekstra arbejdsplads.

Hvordan skal man få de indtægter ind til statskassen, som man skal bruge til støtte til erhvervslivet, og som jeg er enig med hr. Jørgen Jensen i i stor udstrækning kapitaliseres? Hvordan skal man få pengene ind i statskassen til at yde dette tilskud? Ja, det skal måske ske i form af forøget moms, og vi ved alle, at hver gang man forhøjer momsen, stiger arbejdsløsheden. Så spørgsmålet er, om ikke vi skulle erkende, at hele egnsudviklingsstøtten er forkert, og at vi burde afvikle den. Retsforbundet mener ikke, at en vedtagelse af dette forslag vil ændre afgørende på eksisterende forhold, og vi er ikke særlig positivt indstillet over for forslaget og absolut ikke positivt indstillet over for egnsudviklingsstøtte i det hele taget.

Wilhelm (VS):

De radikale foreslår nogle mere varierede kriterier for egnsudviklingsstøtten. Jeg tror i og for sig, at de kriterier, som kunne indgå efter det radikale forslag, uden at det er præciseret hvordan: arbejdsløshedsprocent, afvandring, transportforhold osv., ville være fornuftige kriterier at tage med i en sådan lovgivning.

Men grundlaget er jo altså egnsudviklingsstøttelovgivningen. Den har VS været skeptisk over for fra den første dag, om jeg så må sige den er ældre end VS, men skal vi så sige fra vores første dag som parti. Den er et udtryk for disse kapitalstøtteordninger, som har en fernis af noget regionaludvikling eller af noget beskæftigelse, og som det tit har været

[Wilhelm]

bekosteligt at udtrykke sin kritik af, men hvor jeg synes, udviklingen – de erfaringer, der er med denne støtte – har vist mange grimme eksempler på, at vores kritik har været berettiget.

Det er et i vores øjne fuldstændig uacceptabelt grundlag, man vil justere lidt på her, så selv om justeringerne i sig selv kan være rimelige og fornuftige – og det mener jeg de er – er det på et så uacceptabelt grundlag, som jo ikke ændres fundamentalt ved disse justeringer, at vi ikke agter at medvirke. Kommer det så langt, vil VS altså undlade at stemme. Vi blander os ikke i småjusteringer på et grundlag, som er så uacceptabelt.

Bolvig (RV):

Når det radikale venstre har genfremsat forslaget, er det, fordi det ikke blev færdigbehandlet i sidste folketingsamling. Hensigten bag egnsudviklingsloven er at opmuntre til en erhvervs-mæssig udvikling i udpegede egne af landet for at sikre befolkningens adgang til at opnå andel i samfundets almindelige økonomiske, sociale og kulturelle fremgang. Og siden vi fik egnsudviklingsloven i 1957, har det været med meget stor succes. Jeg kunne ønske, at kritikere som f.eks. hr. Wilhelm og hr. Alfred Hansen kom op og så på udviklingen f.eks. i Hjørring, i Hadsund eller andre steder, hvor egnsudviklingsloven har fungeret særdeles godt, og hvor der er skabt en udvikling, som jeg tror selv kritikere vil anerkende. Danmark er med andre ord trukket lidt mindre skævt, og det var jo hensigten med egnsudviklingen. Disse dystre fremtidsudsigter, der yår for de såkaldt underudviklede dele af Danmark i 1960'erne, er ikke helt så dystre og skæmmende nu, som de var dengang.

Men samtidig med at vi altså har fået Danmark trukket lidt mindre skævt, viser resultaterne helt klart, at vi trækker de enkelte egnsudviklingsregioner skæve. Så længe støtten er ens i f.eks. en storby som Ålborg og i mindre byer som Fjerritslev og Farsø, er det klart, at Ålborg, den store by, vil få hovedparten af den tildelte egnsudviklingsstøtte, og så får vi en magneteffekt, som kan være positiv og udmærket for Ålborg og de større byer, men som skader de små samfund, således at egnsudviklingsloven indirekte er med til at skade en lang række af de

små samfund. De fleste erkender vel, at livsmulighederne er langt bedst dér, hvor der er højt til loftet og vidt til siderne, men går det – bl.a. takket været egnsudviklingsstøtte – særlig godt i magnetbyen, det større bysamfund, ja, så er vi altså med til at ødelægge eksistensmulighederne i de mindre samfund, og det er altså baggrunden for det radikale venstres forslag.

Vi finder, at der er centraliseret alt for meget i det danske samfund. Det har staten gjort. Der er nedlagt en lang, lang række offentlige institutioner i en lang, lang række byer, hvilket har haft virkelig alvorlige følger for de byer, der har måttet sige farvel til en statslig institution. Det mener jeg der er vægende opmærksomhed for her.

Men når staten centraliserer så meget – i en by som Sæby er det mere end 200 offentlige arbejdspladser på 6 statslige institutioner, der er gået tabt i løbet af ganske få år – er der ikke noget at sige til, at det private erhvervsliv også centraliserer. Vi kan se det inden for landbruget, vi kan se det inden for engroshandelen og på en lang række andre områder, og hver gang er det de mindre samfund, det går ud over.

Hvis vi laver glidende og varierende støttesatser, vil vi efter det radikale venstres mening have et smidigt instrument i udviklingens tjeneste, og derfor er det, vi mener, at det kan opstilles på bestemte og udvalgte kriterier, som vi har forsøgt at antyde.

Ministeren siger, at egnsudviklingsdirektoratet allerede i dag tager særlige hensyn til de mindre samfund, og nævner bl. a. en række mindre byer, som har fået støtte. Der er først at sige til det, at den støtte, der er gået til de byer, som ministeren nævnte, først og fremmest er en støtte til eksisterende virksomheder og ikke til tilflyttende virksomheder.

Selv om egnsudviklingsdirektoratet i dag kan tage og også tager et vist hensyn til de mindre samfund, hjælper det ikke ret meget, for når igen Farsø, Fjerritslev og Ålborg eksempelvis i deres akkvisitive arbejde forsøger at tiltrække ny industri, det være sig fra indland eller udland, er det klart, at man reklamerer med egnsudviklingslovens maksimale støttesatser og siger: vi har mulighed for at få op til 25 pct. Mere kan de mindre samfund heller ikke gøre. Men så er jeg også overbevist om, at ministeren og andre må

[Bolvig]

give mig ret i, at så har de mindre samfund – Farsø og Fjerritslev f. eks. – meget, meget små muligheder for at blive den foretrukne by. Det er derfor, vi rent faktisk ser, at selv om egnsudviklingsdirektoratet måske vil give lidt større procentsatser, når sagen behandles i den mindre by, når man aldrig nogen sinde så langt, for den store by er udvalgt.

Det har da en positiv effekt op til ca. 15 km fra magneten, hvor folk kan køre på arbejde, men når man kommer uden for denne afstand, er det, vi ser, at problemerne virkelig opstår. Når der er kommet mange nye virksomheder til magneten, flytter folk langt væk fra ind til magneten, og derfor kommer skolebyggeri, servicebyggeri, og alt hvad samfundet nu engang tilbyder, i magneten. Resultatet er, at smeden, bageren, småhandelen lukker i de mindre samfund, teglværket lukker, tænk, hvor mange der er lukket inden for landbrugets område, og de mindre samfund bliver – der er masser af eksempler på det – omdannet til tornerosebyer eller i hvert tilfælde til samfund med en helt skæv erhvervsstruktur.

Det er det problem, vi gerne vil pege på, og det er derfor, vi har fremsat dette forslag. Ministeren siger med rette, at egnsudviklingsdirektoratet ikke blander sig i virksomhedernes beliggenhedsvalg, og at det er virksomhedernes selvstændige beslutninger, der er skyld i, at de større samfund er blevet udvalgt. Ja, det er netop, fordi chancerne i virkeligheden ikke er ens. Det radikale venstre mener naturligvis, at gulerodsprincippet må være det rigtige, at man inspirerer og opmuntrer virksomheder fra de mere udviklede områder til at vælge en anden etablering i et helt andet samfund, men så længe guleroden er lige stor, er de faktiske forhold, at lokaliseringen altid vil blive til fordel for de store byer.

Før kommunalvalget udtalte den daværende handelsminister:

»Egnsudviklingsloven tilsigter en forbedring af landets regionale struktur . . . gennem styrkelse af egnsudviklingen i de svagest udviklede dele af landet.« Og senere: » . . . at koncentrere bstanden på de områder, hvor der er det største behov for en styrkelse af erhvervsudviklingen«. Jeg er ikke i stand til på det radikale venstres vegne at sige det klarere og tydeligere end den tidligere socialdemokratiske handelsminister. Derfor undrer

det mig sådan set, at hr. Westh ikke er mere positiv, end han var. Jeg kunne jo også henvise hr. Westh til at tale med den socialdemokratiske amtsborgmester i Nordjyllands amt, vel vort største egnsudviklingsområde. Hr. Wesths partifælle, der kender det rent praktisk, og som arbejder med erhvervsudvikling til daglig, går meget stærkt ind for at lave principper efter de retningslinjer, som vi har forsøgt at give udtryk for i vores forslag.

Ligeledes har jeg lyst til at sige til handelsministeren, at han burde tale med alle de partifæller, han har siddende som borgmestre og kommunalbestyrelsesmedlemmer rundt omkring, ikke kun i landsbysamfundene, men også i en hel del større bysamfund uden for magneternes rækkevidde. Så vil handelsministeren opdage, at hans partifæller dér, der står i det daglige arbejde, der mærker alle problemerne med, at egnsudviklingsmidlerne centraliseres i de større byer – hvad de selvfølgelig kan være misundelige over – er enige i, at det har en direkte negativ effekt i handelsministerens partifællers mindre samfund, fordi folk i den erhvervsaktive alder flytter fra disse samfund og ind til magneterne. Det er klart, at det har en sneboldeffekt, også negativt.

Derfor vil jeg alligevel håbe på, at når udvalgsarbejdet starter, vil regeringspartierne være meget lydhøre også over for, hvad deres egne folk vil sige ude omkring i de områder, hvor man kender til problemerne i det daglige arbejde.

Ministeren har derfor ikke ret, når han sammenfattende siger, at de formål, forslaget tager sigte på, allerede er tilgodeset. Jeg har forsøgt her at gøre rede for, hvorfor dette ikke er tilfældet.

Jeg vil gerne takke en række ordførere for den støtte, de har givet forslaget. Tak til hr. Therkel Christensen, fru Lilli Gyldenkilde, hr. Jørgen Jensen og fru Inger Stilling Pedersen for en direkte positiv holdning og også delvis tak til hr. Wilhjelm. Jeg gætter på, at hr. Wilhjelm og hr. Alfred Hansen, når det kommer til stykket, når forslaget skal til afstemning, af to onder vil foretrække vores fremfor det andet. Derfor tror jeg, at også disse to partier, når det kommer til stykket, vil støtte os.

Jeg er derimod meget overrasket over at høre udtrykkene både fra venstre og det konservative folkeparti, selv om det er meget

[Bolvig]

servative folkeparti, selv om det er meget skægt nu pludselig at stå i en situation – den er sjældnen i dag i folketinget – at venstre og konservative går hånd i hånd. Da vi havde dette til behandling sidst, var venstre vel det parti, der simpelt hen gav det radikale venstres forslag den mest varme og positive opbakning. Nu har venstre taget et skridt væk fra det, og deri får de altså følgeskab af det konservative folkeparti, idet hr. Kjelgaard slet ikke havde hr. John Winthers positive indstilling. Der er altså sket et eller andet skred i disse to partier, men jeg håber alligevel, at et udvalgsarbejde vil bringe både venstre og konservative tilbage til den sædvanlige positive indstilling til ændrede principper for tildeling af egnsudviklingsstøtte.

Jeg vil meget gerne understrege, at det radikale venstre ikke har kritiseret administrationen af egnsudviklingsloven. Vi mener, det er en særdeles god administration, der sidder i Silkeborg, og forslaget skal ikke på nogen måde ses som en kritik af administrationen fra Silkeborg. De skal bare have andre principper at gå efter.

Sluttelig vil jeg sige til hr. Alfred Hansen, der sagde, at egnsudviklingsstøtte ikke skaber ekstra arbejdspladser, at det er ikke rigtigt. Jeg erkender meget vel, at flytter man en arbejdsplads f. eks. fra København til et egnsudviklingsområde, giver det ikke direkte flere arbejdspladser, selv om jeg tror, at på længere sigt har den mulighed for at ekspandere bedre og dermed give flere arbejdspladser, men hr. Alfred Hansen må i hvert fald give mig ret i én ting, og det er, at vi i kraft af egnsudviklingsstøtten har fået adskillige udenlandske virksomheder til at etablere sig her, og i den udstrækning det er muligt, vil egnsudviklingsstøtte naturligvis skabe nye arbejdspladser.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg synes, det er urimeligt, hvis denne debat om egnsudviklingsloven skal slutte, uden at det er slået fast, at den samlede nettovirkning af den lovgivning, man har haft, er et mindre antal arbejdspladser i Danmark, end der ville have været, hvis man havde undladt denne lovgivning.

Hr. Bolvig talte om nogle magnetvirkninger. Hr. Bolvig må erkende, at de magnetvirkninger består i, at når staten bruger mid-

ler, f. eks. til den egnsudviklingsstøttelovgivning, man har kørt, trækker det penge op af lommerne på erhvervsvirksomhederne og erhvervsvirksomhedernes medarbejdere i andre egne af landet. Det er helt sikkert, at den uheldige situation, Danmark står i nu, skyldes, at man i sin naivitet har troet, at man kunne gavne samfundet med sådan nogle mærkelige ordninger som f. eks. denne. Det er det, der har været med til at bringe Danmark i den situation, vi er i med et par hundrede tusinde arbejdsløse.

Jeg er faktisk også lidt skuffet over, at handelsministeren ikke tog mod til sig, når vi nu behandler loven, og sagde noget om alle de ting, der har været fremme. Balling-Engelsen f. eks. og nu de penge, danske skatteydere har betalt til en virksomhed oppe i Sundby-området, som så bliver solgt til nogle svenskere osv. Jeg synes faktisk, det er lidt trist, når vi behandler sådan en lov, at handelsministeren ikke tør sige, at der er en masse ting i den lov, som der i hvert fald skulle rodes op i.

Bolvig (RV):

Jeg tror, hr. Askjær Jørgensen vil få overordentlig vanskeligt ved at bevise, at den samlede egnsudviklingsstøtte har skabt færre arbejdspladser i det danske samfund. Jeg tror, jeg får lettere ved at bevise, at den samlede egnsudviklingsstøtte har skabt væsentligt flere arbejdspladser og større eksport for det danske samfund.

Jeg vil gerne lige advare mod den fejltagelse at tro, at egnsudviklingsstøtten er en særlig støtte til erhvervslivet, til virksomhederne. Egsudviklingsstøtten blev indført som og er først og fremmest en støtte til samfund, der er i særlig nød, og derfor er det selvfølgelig vores generelle opfattelse, at det rigtige må være, at støtten er størst, hvor nøden er størst. Det er vel et rigtigt princip, men sådan er det ikke i øjeblikket, og det er derfor, vi har fremsat vores forslag.

Askjær Jørgensen (FP):

Hr. Bolvig skal få beviset med det samme. Nøden er stor overalt i Danmark. Der er mange arbejdsløse over det hele. Der er langt flere arbejdsløse i Danmark nu totalt, end der var, da man gennemførte denne støtte.

Jens Peter Jensen (V):

Det var hr. Askjær Jørgensen, der gerne ville sætte punktum med noget, der skulle slås fast. Det er rigtigt, at der er flere arbejdsløse i dag, end da lovgivningen begyndte, men det er også rigtigt, at der er flere beskæftigede, end da lovgivningen begyndte.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Ja, det er rigtigt. I den offentlige sektor er der beskæftiget flere, men det er ikke en følge af egnsudviklingsloven.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Jensen (V):

Det ejendommelige er jo, at selv om vi er i en periode med en stor registreret ledighed, er der beskæftiget flere også i dansk erhvervsliv, end der var på det tidspunkt, da denne lovgivning begyndte.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om støtte til iværksættere (nystartere) [af Bolvig (RV) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 73. Fremsat 7/2 79).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Tanken om, at det offentlige bør sætte noget ind på at gøre det lettere for folk, der ønsker at etablere en ny virksomhed, eller som nylig har etableret sig, er umiddelbart sympatisk. Her er jeg enig med forslagsstillerne. Det er heller ikke første gang, vi beskæftiger os med tanker af den art her i tinget. Jeg er også enig med forslagsstillerne i, at det er i samfundets interesse at give folk, der starter ny virksomhed, så gode vilkår som muligt for at få noget positivt ud af deres initiativ.

Man gør dog nok klogt i at erindre sig, at den typiske iværksætter er en mand med en idé, som naturligt nok ser med skepsis på, at nogen vil forsøge at blande sig i hans idé og fortælle ham, hvordan han skal bære sig ad. Derfor tror jeg ikke, at nye råd og sekretariater eller foranstaltninger, hvor iværksætteren skal registreres og godkendes osv., vil føre til flere etableringer. En iværksætterordning må bygge på en generelt positiv indstilling til det at etablere egen virksomhed og på princippet om tilbud og hjælp til selvhjælp.

Det er også klart, at benytter en iværksætter sig af tilbuddene fra det offentlige, må han være rede til at give det offentliges repræsentant en vis indsigt i, hvad de offentlige midler skal bruges til.

Når det nu foreslås, at man opretter et etableringssekretariat ved de teknologiske institutter i København og Århus, vil jeg gerne henvise til, at der allerede findes en etableringstjeneste på de to institutter. Denne etableringstjeneste har til opgave at rådgive og vejlede iværksættere og personer, der inden for de to sidste år har etableret egen virksomhed. Det er desuden meningen gradvis, efterhånden som det bliver økonomisk muligt, at supplere etableringstjenesten gennem en udbygning af de regionale teknologiske informationscentre til at dække hele landet. Disse regionale centre bemannes med teknisk, regnskabsmæssigt og afsætningsmæssigt sagkyndige, ligesom de kan trække på den fond af specialviden, der findes på de teknologiske serviceinstitutter. I kraft af denne specialviden har institutterne allerede i dag mulighed for at vejlede klienter om de forskellige erhvervsfremmende foranstaltninger, der findes.

Adgangen til lavt forrentede lån til iværksættere blev åbnet ved revisionen af håndværkerlåneloven i 1977. Heri fastsattes ud-